

Ma este a Royalban Istenkereső emberek

Isten létezésének erkölcsi bizonyítékát kiegészíti az emberi léleknek az az erős, sőt kiolthatatlan vágya, hogy tökéletes igazságszolgáltatás történjék, hogy a bűn az erény fölött ne diadalmaskodjék, s a jó megkapja méltó jutalmát. Ezt az igazságszolgáltatást csak a keresztény fogalom szerint legtökéletesebb — mert mindenütt jelenlévő, mindentudó, mindenható, legszentebb, legbölcsőbb, legjóságosabb — Istentől várhatjuk. Hogy Istent az ész természetes világánál megismerhetjük, ezt a katolikus egyház is hirdeti, s helytelenít minden oly felfogást, mely az észnek ezt az erejét tagadná.

Egy bölcs lexikonból másoltam e sorokat, amely az első világháború éveiben jelent meg. Lám csak, önmagában ez az ellentmondás is mennyire jellemzi világunkat! Isten iránti szeretettől áthatott és létezését is tagadó halottak, foglyok és sebesültek egyaránt áldozatai lettek a pusztításnak, a medrűkből kicsapó indulatoknak. De hiszen mindig is ilyen vészterhes volt az ember útja, legfőképpen koronként megfellebbeztek az árnyakról. Most újra oly időkét élünk, hogy szándékkal sem fordíthatjuk el tekintetünk a világban földézett fenyegetésekről. Felfoghatatlan tudományos rohanás az egyre növekvő ismeretlenbe, ám közben ott ólálkodik a természet meggyalázásának rettenete. A lakhatatlan Föld. Politikai rendszerváltozások robbanásai térségünkben, de az önfegyelmét vesztő embertömeg parttalan sodródása is következhet. Sőt a mértékét vesztő változások könnyen válhatnak kihívássá, alattomos támadások vonzója. Főös gazdagság egyik oldalán, megalázó szegénység sokaknak. Kell-e prédikálni a jó emberek védelmét, amikor lépten-nyomon csak üldözöttségük panaszok? Indoklásra szorul az erkölcsi emelkedettség értéke, amikor mást sem látni, mint hitehagyott közszereplőket?

Egyszóval minden tünet a megváltozott után kiált. Ilyen kérdésekre keressük a válaszokat. Sívai János társaságában, ma este 6 órakor a Royalban, ahová várja a vendégeket a rendezők nevében házigazdaként:

Trásér László

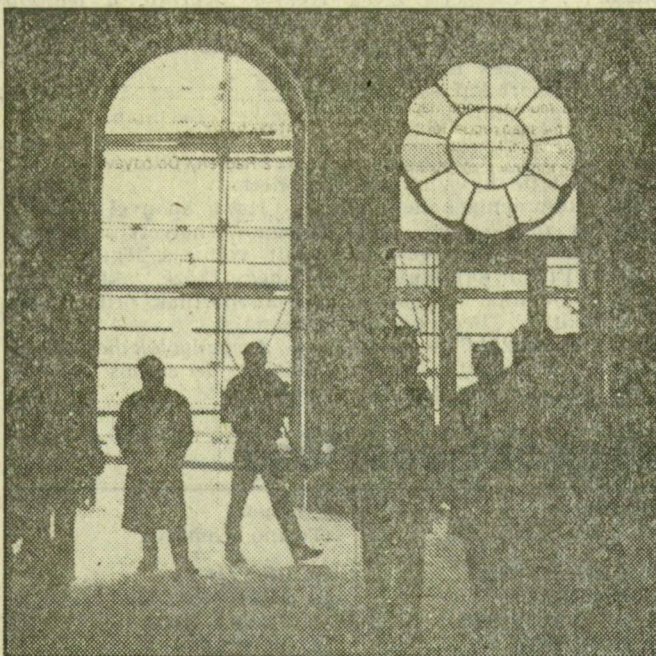
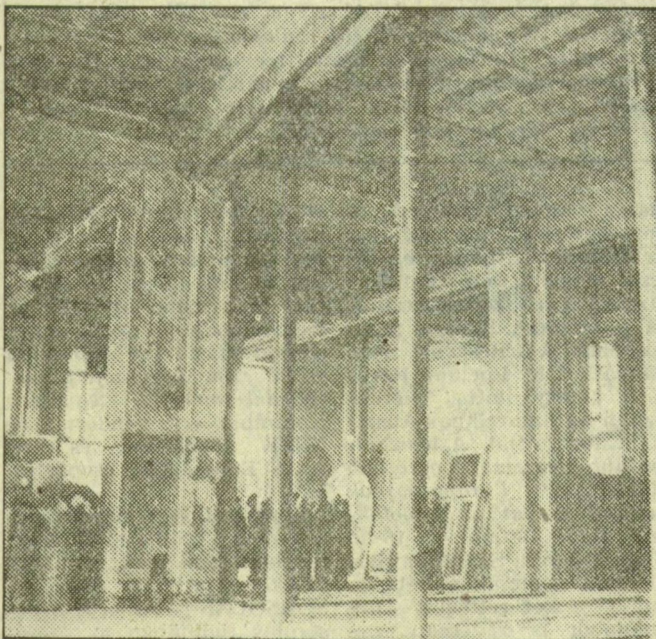

Micsoda különbség!

Egy éve már (még?), hogy egy közvélemény-kutatás megerősítette a régi Hungária Szálló felújítására szövetkezteteket abbéli hitükben: a város lakói — ha akadnak is köztük ellendrukkerek — rokonszenvvel figyelik a vállalkozás sorsát, kíváncsiak az építkezésre. Tavaly ilyenkor sokan elfogadták hát a részvénytársaság invitálását, s bejárták a házat az akkori pincétől az akkori padlásig. Jobbára a bontás nyomait szemlélhették. Egy évre rá, a múlt hét végén ismét nyílt nap volt a Hungáriában — s a tavalyinál is nagyobb érdeklődést mutattak a zöldág-ünnep alkalmából meghívott szegediek. Nézni, látni a fejleményeket, az egy év alatti változásokat — több mint kétszázán szakítottak erre időt a szombatjukból.

Sokan már pénteken kezdték a programot, hiszen a Kass-galériában megnyílt kiállításon nem csupán a szálló múltjának rekvizitumaival, hanem az átépítési tervekkel és alkotóikkal, meg az építők képviselőivel találkozhattak. S persze ott volt az egykori tulajdonos unokája, a grafikusművész Kass János is, akiről köztudott: művészeti vezetőként segíti a megújulást. (A maga csendes-bölcs humorával így jellemezte kötődését a szülőházához: „gyermekkoromban egy bank tette rá a kezét nagyapám házára. S micsoda különbség, hogy másfél évvel ezelőtt ugyancsak egy bank tette ezt!...)

Aztán szombaton a különbség szembetűnő jegyeit is számba lehetett venni. Építkezéseken szokatlan körülmények között — azaz tisztán sörpört lépcsőkön és termeken át — bejárva az egykori bálak, kisfröccsözők és koncertek helyszíneit, a látogatók meggyőződhetnek róla: a hazai (szegedi) kivitelezők és a jugoszláv,

Somogyi Károlyné felvételei

lengyel vendégmunkások az 50-55 százalékos „készültség” nem alaptalanul büszkélkednek... Már nem kell hozzá nagy fantázia, hogy az ember az átriumos belső udvarba, a pincében kialakítandó bárba és szaunába, az étterembe, az utcáról nézve szinte láthatatlan újabb emelet szobáiba vagy a Stefánia felől is kiépítendő tériatriumos belső udvarba, a

„Nincs hiábavaló áldozat!”

Ma délután 2 órakor felavatják a röskei második világháborús emlékművet. Bár talán nem is helyénvaló avatásnak neveznünk ezt az eseményt, hiszen az emlékművet tavaly októberben fölavatták már. A mai ünnepségre az ad okot, hogy az emlékmű kiegészült Tóbiás Klára szegedi művész szobrával, amely kisugárzásával, szellemével meghatározó erejű magja a helynek, s az ma délutántól Gyulay Endre megyés püspök áldását is hordozza.

Kartal József plébánossal arról beszélgettünk, hogyan született az emlékműépítés gondolata.

— Méltatlan dolognak tartottam, hogy az első világháború áldozatainak lehet emlékműve, a másodikéknak pedig nem. Ez úgy élt bennem mindig, hogy nem szabad elfeledkeznünk ezeknek az embereknek a haláláról sem. 1976 óta vagyok itt plébános, de korábban nem volt még „időszerű” erről beszélni. 1986-ban azonban úgy éreztem, eljött az ideje annak, hogy nekifogjak az áldozatok neveinek gyűjtéséhez.

— A röskeiek hogy fogadták ezt a tervet?

— Nagyon örültek neki, hiszen sok családnak volt olyan hozzátartozója, aki a második világháborúban halt meg.

— És hogyan reagáltak a hivatalos szervek?

— Segítő érdeklődéssel. Pedig nehezítette tervünk megvalósítását, hogy — legjobban tudomásom szerint — még tavaly is érvényben volt a rendelkezés, amely kifejezetten megtiltotta, hogy a második világháború halottainak emlékművet állítsanak. Kizárólag temetőben lehetett ilyen létrehozni, s ott is csak egymondatos szöveget engedélyeztek, amely a „fasizmus áldozataira” emlékezett. Így viszont céltalanná lett volna a névgyűjtés, az emléktábla — mert kezdetben csak erről volt szó — személytelenségével nem hordozta volna azt a jelentést, ami igazában a feladata. A rendelkezés tilalmát úgy próbálta áthidalni a tanácselnök úr, hogy az össze-

gyűjtött neveket kifüggesztették a tanácsháza, a templom és a plébánia falára, ahol mindenki elolvashatta. Ezzel az volt a célunk, hogy ha

valaki esetleg méltatlanul került volna a listára, akkor ezt jelezze az, aki ilyesmire tud. Három hétig volt kint a névsor, sőt vasárnaponként a hangosbemondó — mert Röszkén ilyen is van — felhívta a lakosságot és kérte mindenki segítségét. Egyetlen kifogás sem érkezett.

— Hogy haladt a gyűjtés?

— A téli hónapok alatt sorra járom a családokat, ez a házszenelések ideje. 1987 elején az emlékműre, egy év múlva pedig már a szoborra gyűjtöttem úgy, hogy soha nem kértem semmit, mert erre nem is volt szükség. Az emberek maguktól ajánlottak föl adományokat. Ugyanilyen meglepő nagylelkűséggel kínált segítséget a megyei művelődési osztály. A képzőművészeti lektorátus pedig, ahol látták, hogy európai jelentőségű szobor készül, még a művésznek honoráriumát is kifizette. Tóbiás Klára egyébként az ügy iránti halhatlan áldozattal, egészen minimális tiszteletdíjért vállalta a szobor elkészítését. A helyi tanács és termelőszövetkezet is jelentős segítséget adott. De mindenki, aki velünk kapcsolatba került, annyi jószándékkal közeledett az ügyhöz, hogy az már önmagában is csodálatos. Az érdi Fémplast három öntőmunkása másfél hónapig éjszaka is dolgozott azért, hogy a szobor időben elkészüljön. Az összes többi helyen másfél évről tervezték ezt a munkát! És minthogy a munkások pestiek voltak, ez idő alatt igazgatójuk érdi lakásán aludtak, ahol a feleség főzött is rájuk. Arról nem is szólva, hogy csak 300 ezer forintunk volt az öntésre, ezért a költségek többi részét társadalmi munkaként számolták el a Fémplast vezetői.

— Az emlékmű és a szobor a templomkertbe került. Miért?

— A templom az imádság háza, az emlékmű előtt állva pedig lehetetlen nem gondolni az áldozatokra. Imádság és áldozat. Hitem szerint e kettő nélkül élet vagy emberi feladatvállalás nem lehet eredményes. Ezért tartom azt, hogy az ő pusztulásuk nem volt hiábavaló. Áldozatukból így meríthetünk erőt mi, élők.

Nyilas Péter

Karácsonyi hangulat a Fekete Házban

Karácsonyra készülve a Fekete Ház bejáratí előterében összeállítás mutatnak be az ünnep kellékeiből. A most következő napoknak ugyanis különös szerepük van családjaik életében, s ugyanakkor az egyházi év egyik legfontosabb szakasza is ez.

A karácsonyi ünnepkör advent első vasárnapjától — idén december 3-ától — tart egészen Vízkeresztig, azaz január 6-áig. Advent, vagyis Urjövét alatt a karácsony előtti négy hetet értjük. A hetek múlását a szokásban lévő adventi koszorúk gyertyáinak meggyújtása mutatja, minden vasárnap egy-egy Magyarországon és a környező vidékeken, a kialakult hagyományoknak megfelelően, hajnali miséket énekelnek. Ezek az úgynevezett „rórátk”. Az idő múlásával a karácsony előtti várakozás fokozódó örömet az utolsó kilenc nap ünnepélyesebb miséi, majd karácsony vigíliája, közkeletű megnevezéssel a „szenteste” jelzi. Ez készíti elő az időszak

csúcát, Krisztus születésének ünneplését, s az ennek emlékére mondott éjjeli szentmisét.

Már évszázadok óta rendszeresen fölidézik Jézus világra jöttének eseményeit. Mindegyik él a jászolállítás szokása, mely színes kis szobrocskák segítségével egy állóképbe sűrítve mutatja be a mintegy kétezzer évvel ezelőtt történeteket. A Fekete Ház tálalóiban az ünnep színesebb tételére szolgáló, régebbi és újabb díszeket, gyermekjátékokat mutatják be: szép kivitelezésű, papírból készült betlehemekeket, szentképeket, babákat és babaszobát, s más, hajdan bizonyára örömszerzésre szánt ajándékokat. A kiállítás január közepéig látható.

Orbán Imre

Víziós kabaré

Reflex

Jó pár évvel ezelőtt — még mélyen benn a „múlt rendszer”-ben, azaz a Népköztársaságban —, amidőn Hofi Géza kilépett a függöny elé, s félreismerhetetlen hanghordozással ímleis kezdte felfokozott érdeklődéssel várt műsorát: „Kedves elvtársak, elvtársnők, barátaink — is. A sakknak vannak szabályai.” — nos, ekkor a tervben egy pillanatra megfagyott a levegő. Az emberek arcára a mély megdöbbenés redői költöztek, pissenés sem hallatszott, mindenki kínosan ügyelt arra, nehogy valamiképp kitűnjék a tömegből, hiszen később — ki tudja? — még főkolompóssá, szervezővé, az egész akció szellemi atyjává kiáltathatják ki, akkor pedig... Erre még gondolni is szörnyűség; börtön... munkatábor... otthon meg a család...

Az emberek tehát hallgattak, igyekeztek minél kisebbre összehúzni magukat, s közben figyelemmel kísérték a további fejleményeket. Márpedig semmi kétség — konstataáltak —; hiszen a „szabályai” szó úgy hangzott el, hogy szabaaalyai, a „barátaink” úgy, hogy baraaatink, ráadásul ólomlábakon járó másodpercek múltán követte csak az is. Jézusmária, ez

az ember ott a színpadon az első titkár utánozza! Mi lesz ebből? Hová kéveredünk? Ki engedte meg ezt neki?

A népköztársaság állampolgárainak a Mikroszkóp Színpad előadásaira járó és televíziót néző hányada körében napokig beszédtema volt az említett, történelmi minősíthető esemény. Voltak, akik nemesiszerűséggel nemzeti hőstetteket véltek látni Hofi Géza cselekedetében, őt magát értelemszerűen nemzeti hősné tekintve; abban azonban sokan egyetértettek, hogy a „bátor ember” és a „legbátrabb magyar” titulusokkal illessék. A jobban értesültek tudni vélték, hogy Hofi Géza előzetesen egyeztetett a pártközponttal, sőt, magával Kádár Jánossal műsorának szövegét; az ellenzékiek pedig azt suttozták, hogy ez előre kiírt MSZMP-akció volt a politikai feszültségek levezetésére e kis színpadon, no meg az Első Ember presztízsének növelésére (hiszen milyen bölcs, lám, ezt is megengedi), Hofi pedig nem más, mint a titkosszolgálat embere, lehetséges, hogy a pártközpont alkalmazottja.

A hosszú „előjáték” azt a célt szolgálta, hogy bebizonyítsam: ama múlt

rendszerben volt létje, politikai jelentősége a politikai kabarénak, mint műfajnak, s voltak jó politikai kabaréműsorok is. Mára ez a helyzet teljesen megváltozott, mint azt a Jelöltemetem magam című, szombat este, főműsoridőben sugárzott összeállítás is igazolta. Régebben egyértelműen látszottak az erővonalak: mit, kit lehet kiközösíteni, hogy lehet hízelegni a hatalomnak úgy, hogy az a néző számára mégis bíráltnak lássék, és így tovább. Most teljes a bizonytalanság. Nem tudhatni, ki a jó, ki a rossz, kinek kell hízelegni éppen, így aztán marad a legkézenfekvőbb megoldás: mindent és mindenkit, parlamentet, pártokat, azokat vezetőit, a hallgatag többséget, a potenciális köztársasági elnököket, azt, aki elment népszavazni, de azt is, aki nem, teljesen porrá kell zúzni a kabarében. Nem csoda, ha ez a differenciálatlan vagdalkozás a színvonal rovására megy, s e műfajban előadott szociális demagógiává (Sas József), vagy egyszerű idétlenkedéssé (Mikó István) fajul.

Egyik ismerősöm megjegyezte: minék egyáltalán politikai kabaréműsor a tévébe, amikor maga az egész politika, úgy ahogy van, kabaré. Bizony, az idén még nem találkoztam élvezetes politikai kabaréval.

Pedig köszöntem volna neki.

Sandi István